

O CONSCRIPTIE PARȚIALĂ, DIN 1767, DIN FOSTUL COMITAT AL TÂRNAVEI

Ioana Cristache-Panait

Asprimea timpului a luat în devălmășie nu numai viața oamenilor, ci și actele doveditoare ale dăinuirii acestora, în comunitate, a frământărilor, nădejdlor și deznădejdlor, a opresiunilor de tot felul, consecință a interesului răuvoitor de a le abate istoria din cursul ei firesc. Referindu-ne strict la românii transilvăneni, vom evoca soarta tristă a arhivei acestora, risipită, dispersată, pierdută în împrejurări, mai puțin întâmplătoare, "scartată", ascunsă iubitorilor de adevăr¹. În flăcările revoluției de la 1848, au fost pârjolate arhive parohiale (din bisericile distruse), dar și arhiva Episcopiei ortodoxe române din Sibiu, în totalitate acesteia². O pierdere ale cărei dimensiuni păgubitoare nu pot fi atinse.

În 1771, Deputațiunea aulică ilirică, cu sediul la Viena, primește împărăteasca sarcină de a întocmi un raport despre stadiul vieții religioase a românilor ardeleni. În acest scop, la cerere, primește o amplă documentație de la Curte, suplimentată de Comisia în Transilvanicis. Dar, grămada de arhivă nu mulțumește Deputațiunea, ea constatând lipsa atâtor documente importante, de neapărată trebuință pentru temeinicia raportului ce avea de întocmit³. Să fi fost deja distruse dovezi indubitabile sau doar ținute sub obroc?

În cercetarea istoriei românilor transilvăneni, conscripțiile au constituit izvoare de prim rang, legate îndeobște, de numele celui ce a stat la baza alcătuirii fiecăreia dintre ele: Clain, 1733⁴; Petru Pavel Aron⁵; Bucov, 1761-1762⁶, au fost publicate începând din pragul secolului XX. Altele din același veac istoric au fost puse mult mai apoi, în circuitul științific, menționând-o pe aceea din 1766 a românilor ortodocși⁷. Izvoarele documentare pe care le-am amintit, cât și altele, la care ne vom referi, au fost strânse laolaltă într-o lăudabilă ediție⁸.

Insistențe cercetări de arhivă au avut șansa să întregască conscripții deja cunoscute, dar și să ateste existența altora. Ne referim, desigur, la completarea conscripției din 1733, prin aflarea părții privitoare la Brașov și Țara Bârsei⁹, ca și la dovedirea conscrierii, din 1748, a românilor din scaunul Gheorghieni¹⁰, alte asemenea, pentru alte zone, vor fi dispărut, sau sunt încă nedescoperite. Pe aceeași linie a izvoarelor statistice, de curând aflate, subliniem editarea a două fragmente dintr-o conscripție inedită, de la 1767, unul cuprinzând arhidiaconatul Nireșului săsesc¹¹, iar celălalt pe cel al Turzii¹². Întâiul, menționat, semnat și datat în 12 aprilie 1767, cuprinde 24 de așezări, al doilea din 4 iunie, același an, fiind mult mai extins ca număr de așezări (140), dar și de rubricăție (30), aspect asupra căruia vom reveni.

Studiul de față și-a propus să alăture celor două documente un altul¹³, ca sigur rezultat al aceleiași acțiuni de conscriere, desfășurate prin arhidiaconatele Bisericii Unite. În 1766, iulie 29, din răședința blăjeană, episcopul Atanasie Rednic înștiința Guberniul Transilvaniei că a dat o circulară tuturor arhidiaconatelor din Episcopia sa, să întocmească conscripția, pe anul în curs¹⁴.

Izvorul documentar propus a fi prezentat și comentat, cuprinde conscripția din anul 1767 a Eparhiei Iernutului și a Șonfalului (azi Cornești) din comitatul Târnaviei¹⁵. Însurează

48 de așezări, din care doar Cînta, de pe Valea Nirajului făcea parte din comitatul Mureș¹⁶. Situate în șesul Târnavelor ca și pe dealurile molcome din depărtarea apelor, localitățile numite în conscripție, fac parte, astăzi, din perimetrul Județului Mureș, cu excepția celor cinci din cel al Sibiului¹⁷.

Din trecutul Comitatului Târnavei, reliefăm două aspecte semnificative: pătrunderea timpurie și insistență a relațiilor feudale, fapt ce explică prezența documentară a așezărilor, 94,2%, beneficiind până spre sfârșitul secolului al XIV-lea, de o primă atestare¹⁸. Năpăstuirile ce s-au abătut asupra sa au avut ca majoră consecință dispariția unei treimi din totalul așezărilor sale din mențiunile documentare¹⁹.

Lipsa unui domeniu feudal important, dar și viabilitatea vechilor instituții românești explică supraviețuirea acestora în pofida realităților sociale²⁰. Din slova documentelor alegem memoria voievozilor și cnezilor din așezările cuprinse în conscripția avută în vedere. În 1271, două sate de la confluența Târnavelor trec din stăpânirea Voievodului Herbord într-aceea a unor membri ai patriciatului săsesc²¹. Propunem existența unei legături dintre acest voievod și numirea satului Bord. Regalitatea maghiară colonizase în zona Târnavelor, cu multă vreme în urmă de data documentului menționat, populație germană (sași) acordându-le privilegii²², și asupra cărora s-a resimțit influența instituțiilor băstinașe. În satul Hărănglob: "Ulița sașilor", atestată la 1358, este o amintire a conviețuirii coloniștilor cu populația autohtonă²³. Revenind la mărturiile certe despre voievoodate, o cităm pe aceea din 1347, referitoare la voievodul ce-și avea centrul la Gogan-Varolea²⁴. La 1426: "Voievozii și cnezii, precum și obștea bogaților și săracilor", din Căpâlna de pe Târnave, acuzau samavolniciile din partea a trei cnezi, atestați astfel, numeric, grație celor pe care l-au supărat, din Căpâlna²⁵.

În Boziaș, sat odinioară curat românesc²⁶, dăinuiau, în 1466, cnezii locului, vreme în care este menționată, aici, și darea cu specific românesc "a oilor" - census quinquagesimalis²⁷. În acel an, 1461, numeroase așezări târnăvene (și transilvănene, în genere) plăteau numita dare, după informația izvoarelor scrise. Alegem dintre acestea satul Sălcud, pe care, în 1403, documentele îl numeau: "villa volahalys Zylkwtw"²⁸, dar și pe cel al Odrîheului, căruia în 1638 și ulterior, i se sublinia atributul românesc: "Olah Vdvarhely"²⁹ pe celelalte atari așezări numindu-le în aparatul critic³⁰. Cuvine-se a aminti satele cu denumiri provenite din apelative precum Almai (azi Alma) răspândit în toponimia românească³¹ și Subpădure³². În 1733, când în conscripția din acel an se menționează caracterul etnic al satelor, din sumumul celor cuprinse în conscripția noastră, 21 erau însoțite de atributul valah³³.

Am căutat locul în cadrul istoric comun și familiar pentru o mai bună înțelegere a informațiilor pe care citata conscripție le oferă, în parte, celor 48 de așezări, informații din ansamblul cărora răzbate un zbucium spiritual pe de o parte, interese materiale și atât de vremelnice și costisitoare pe de alta, dar în vederea cărora se denaturau faptele, se tănuia numărul real al românilor, acuză fără de solitudine.

Vom analiza conscripția Eparhiei Iernutului și a Șonfalului, rubrică de rubrică, prilej cu care o vom apropia de cele două semene, distingându-le particularitățile, fără ca acestea să le conteste nașterea comună, dezvăluind doar interesele și mentalitățile alcătuitoarelor fiecăreia dintre ele. Îi vom corobora datele, caz cu caz, cu cele regăsite în conscripția generalului Bucov. Gândul este cel al aflării adevărului, sau măcar al apropierii față de acesta. Primele informații cerute privesc "Biserica de popor", cu trei subrubrici: neunită, unită, "alta". Trecând, deocamdată, peste ultima subrubrică, ne vom referi la prezența bisericii românești în conscripțiile celor două arhidiaconate. Astfel, în cea din 12 aprilie 1767, este distinctă confesiunea acestuia, aflându-se în cele 24 așezări (din Solnocul interior și Dăbâca) tot atât de lacșuri, 13 unite și 11 neunite³⁴. Altă situație se observă, lesne, din conscripția

arhidiaconatului Turzii. Biserica, fără indicarea confesiunii, este mai frecvent amintită în unele eparhii, mai rar sau cu desăvârșire omisă, în altele. Întărim afirmația de mai sus, cu constatarea că din cele 140 așezări se adună abia un număr de 46 lăcașuri³⁵.

În cele uitate, erau biserici românești a căror certă existență o dovedesc însuși prin dăinuirea până în zilele noastre. Numai câteva exemple aducem, în acest sens, oferite de; satul Micuș (Micești, Cluj), cu 16 suflete unite și 268 neunite³⁶, prin biserica veche de zid; de Sând (Sandulești, Cluj), prin bătrânul lăcaș, tot de zid, din al XV-lea veac³⁷. Din eparhia Jucului, ce ignoră consemnarea bisericilor³⁸, menționăm Fildu de Sus (cu 6 suflete unite și 300 neunite) pentru renumita biserică de lemn³⁹, și satul Berindu (cu 11 suflete unite și 300 neunite), pentru monumentul de lemn din 1715, încărcat de valențe artistice. Din eparhia Miluanului⁴⁰, alegem satele: Ciumărna (8 suflete unite, 150 neunite) și Bălan (cu 22 suflete unite, 400 neunite) pentru omagierea bisericilor de lemn, cu zestrea lor de frumusețe, din 1743, și respectiv din anul 1695, săpat în inscripție⁴¹. După acest îndreptățit rechizitoriu, revenim la rubrica "Biserica de popor", din conscripția Eparhiei Iernutului și a Șonfalului, ce a prilejuit constatarea că numărul lăcașurilor românești pe confesiuni este foarte apropiat de cel rezultat din conscripția lui Bucov, oferind însă un surplus lămuritor⁴². Conscripția lui Bucov înregistrează 44 biserici (16 unite, 28 neunite) în așezările supuse atenției noastre, iar în cea în discuție numărul acestora este de 48 (17 unite, 31 neunite). Sporul este dat de biserica unită din Giuluș, așezare neidentificată la Bucov și de cele neunite din Cinta, Sânmartin și Futac. Atestarea lor în 1767 are darul să clarifice notele sub care respectivele așezări sunt îndrumate, în conscripția lui Bucov și nu numai acestea. Nota de la Sânmartin trimite la textul lămuritor dar și acuzator. Întrucât în datele arhidiaconatului nu există nici o specificație despre acest loc se presupune că toți locuitorii sunt neuniți slujji de poftă din satele vecine unde există biserici⁴³. Același context revine și pentru satul Futac⁴⁴. Pentru lipsa bisericii din Circa, se trimite la N.B., cu următorul cuprins: Fiecare loc unde nu există o recomandare expresă dată de autoritățile bisericești, cu excepția acelor locuri ce rămân încă în suspendare trebuie îndreptat către cea mai apropiată biserică de ritul lor⁴⁵. Insistăm asupra atestării bisericii neunite din Cinta, în conscripția eparhială din 1767, cu gândul la celelalte așezări din scaunul Mureș, cu rubricile necompletate, cu excepția unui număr derizoriu de familii neunite, legate în conscripția lui Bucov prin litera aceluiași N.B.⁴⁶. Folosim prilejul acestei situații pentru a remarca faptul că multe din lipsurile conscripției lui Bucov decurg din informațiile primite de la arhidiaconate. Constatarea a fost mandatată de comisia aulică Alba Carolina, prin actul din 14 iulie 1761: "Promemoria", ce conținea numeroase exemple de nepotrivire între datele arhidiaconatelor și cele ale fiscului, cerându-se verificarea acestora și numai în cazul în care se dovedesc exacte biserica să rămână uniților⁴⁷.

În subrubrica "alte" biserici, din conscripția Eparhială de la 1767, sunt înregistrate cele ale etniilor ce conviețuiau cu românii, acestea fiind: 16 de rit calvin, 5 unitariene, 4 luterane, 2 papistașe și 2 armenesti, adunate din 23 de așezări⁴⁸. Semnalăm, cu părere de rău, lipsa, din conscripția Iernutului și a Șonfalului, a rubricii dedicată preoților. Era multumitoare, măcar numeric, pentru a observa eventuale schimbări în situația, ușor de dimensionat, prin conscripția lui Bucov, situație fără de etică, dar plină de sensuri. Susținem afirmația prin următoarea statistică recoltată. Prezența preotului unit în 11 așezări fără de nici o familie unită: 27 cu importante comunități neunite, fără de nici un preot ortodox; 62 preoți uniți la 2688 familii^{48a}. Mulțimea preoților uniți din Transilvania era știută de autorități⁴⁹. Prezența acestuia era indispensabilă și utilitară în orice așezare, în orice condiții. În 1774 noiembrie 13, asesorii Cetății de Baltă, Banffy Mihai și Boreza Ferencs cereau Episcopului Grigorie Maior numirea lui popa Nicolae la biserica din Deaj. În 1775 aprilie 4, protopopul Nicolae

Beianu al Eparhiei șofalului, sat Deaj, ruga să fie numit preot fiul preotului răposat, cu recunoașterea faptului: "că biserica este la neuniți, dară credincioși sunt vreo câțiva care le-ar fi de lipsă preot"⁵⁰. Reamintim că la Deaj, în 1761-1762, pe lângă 82 familii neunite erau înregistrate 3 familii unite, cu un preot⁵¹, numărul acestora sporind cu una, până în 1767. Tot despre preoții uniți supranumerari din așezările târnăvene, oferă știri o adresă din 1792 mai 19, către Consistoriu Gr.Cat. Adresantul, un protopop unit, informa că de câțiva ani fiind lipsă de preot la Cuci (Murej), rându-i-se un preot din Deag, dar din pricina vârstei și a depărtării l-au părăsit: "pentru care lucru oamenii văzându-se așa lipsiți cât nici prescurile au unde le face au început a se trage din tranșii, la biserica cea neunită din Orosia": Afirmând că nedispunând de nici un preot în Eparhia sa pentru a-l rândui, cere consistoriului: "a poruncii preoților de la Sălcud ca să aibă grije de acel sat Cuci, că la Sălcud sunt patru și n-au altă grije fără numai să umble .din târg în târg neguțătorind cu boi"⁵². Aflăm, astfel, că din acest punct de vedere, la Sălcud situația se schimbase puțin, căci cu două decenii în urmă conscripția lui Bucov înregistrase aici doar 3 preoți uniți la 3 familii unite⁵³.

În conscripțiile arhidiaconatelor Nireș și Turzii, problemei preotului i s-a găsit altă rezolvare. În ambele izvoare documentare⁵⁴ preoții sunt consemnați sub numele lor, pe confesiuni, în cea dintâi amintită, și date privind ordonarea și hirotonisirea⁵⁵.

Pentru studiul onomasticii și antroponimiei românești, numele preoților. din așezările târnăvene ar fi prezentat un interes deosebit⁵⁶. Absența preotului a atras, cum era firesc, și renunțarea la indicarea stării materiale a acestuia, problemă ce domină în conscripțiile noastre de referință, din 1767⁵⁷. Reiese clar, din disecarea acestora, că este vorba de avantajele materiale ale preotului unit, căci oricum, cel neunit era exclus de a folosi sesia bisericii, de dăjdi nu era scutit, excepție făcând cea a capului. Dispozițiile vremii erau categorice în acest sens⁵⁸. Îndârjire, în ceea ce privește starea materială a preotului răzbate din conscripția Arhidiaconatului Turzii⁵⁹ prin mulțimea rubricilor și a subdiviziunilor acestora: fonduri bisericești, averile preoților; fonduri de deputaș date; plata statornică a preoților pe tot anul de la poporeani. La averea proprie sunt specificate și animalele, aspect întâlnit în conscripția de la 1733, a Brașovului și Țării Bârsei⁶⁰. Față de rubricile, cu avere, mai sus înșiruite, se adaugă una specială, de sporire, intitulată: "Lipsa preoților ca să li se rânduiască lângă care au, cauză susținută și de protopopul, semnatar, Toader: "ca să li se adauge pământul de semănat la 20 de găleate și fianalul la 20 de care, pentru aceasta căci oamenii fiind săraci și iobagi, nu nădăjduie ca să poată avea ajutoriu de la ei"⁶¹. Mai moderată, din acest unghi este conscripția Nireșului, în care se îndrăznește să se dedice o rubrică popilor neuniți contribuabili, iar averea acestora să fie suplinită pentru preoții nominalizați, cu demascarea atitudinii lor turburătoare împotriva unirii, de bătrânul popa Ilie din Salajiu (Cluj), amintindu-se că este în carceră. Părăsind această spinoasă problemă, revenim, pe Târnavă, pentru o altă rubrică a conscripției: "Poporeanii"⁶², uniți, neuniți⁶³, alții (de alt neam n.n.). Dacă sufletele uniților sunt indicate, pentru cele neunite (deși cu rubrică rezervată) recurgem la "coeficientul 5, ca și pentru "alții".

Considerente multiple și semnificative decurg din socotirea familiilor, a sufletelor, din coroborarea acestora din cele trei conscripții. Constatăm o scădere a populației în conscripția de la 1767, în raport cu aceea obișnuită pentru așezările târnăvene, ce ne interesează în studiul nostru (de la 15.815 la 12.529). Cifrele furnizate de eparhiile unite, au fost puse la îndoială de autorități, încă din acea vreme. S-a manifestat, ca atare, Deputațiunea ilirică, dar și Comisiunea în Transilvanicis, care a hotărât trimiterea conscripției unite din 1766 și a tuturor celor viitoare la Guvernul ardelean, spre verificare prin autoritatea civilă⁶⁴. Am menționat, mai sus, acuzele aduse de generalul Bucov, însuși arhidiaconatelor unite, privind

inadvertențele constatate în informațiile trimise⁶⁵. Cifrele populației ortodoxe de la 1766, coroborate cu cele din conscripția de la 1767, nu numai că acuză diminuarea populației românești, dar tinde spre aproximarea cât mai reală a acesteia. Subliniem aprecierea conscripției ortodoxe pentru corectitudinea în alcătuirea ei. Rezultatele obținute, asupra aceluiași subiecți, de generalul comandant Hadik, au constituit proba, de control am putea spune, a celei întocmite prin protopopiatele ortodoxe⁶⁶.

Dintre așezările târnăvene urmărite de noi, trei nu se regăsesc la 1766 și anume: Bobohalma, Cînta, Custelnic, ele fiind desigur pe foile lipsă din conscripție⁶⁷. Ceea ce putem afirma, după disecarea și coroborarea datelor conscripțiilor, se referă la superioritatea celei ortodoxe, numărul sufletelor depășind cu mult pe cel din 1767, al tuturor românilor, dovedindu-se adesea apropiat sau chiar mult peste cel obținut prin datele înregistrate de Bucov⁶⁸.

În afara atestării unor biserici și a unei așezări, conscripția din 1767 are indubitabil și merite pentru lămuriri demografice, pentru relevarea unor importante colectivități tănuite de Bucov, pentru marcarea unor schimbări în evoluția confesională. Începem cu Sânmărtin, sat în care Bucov înregistrează doar 19 familii neunite (decî 95 suflete) expediind în notă la o justificare colectivă pentru omiterea bisericii. Dincolo de atestarea lăcașului, conscripția de la 1767 îi dovedește un spor de populație alcătuită din 209 suflete neunite 11 67 unite, situație demografică apropiată celei din 1750⁶⁹. Identifică așezarea Giuluș, cu biserică neunită, cu 100 de suflete neunite în 70 unite. În 1766, numai ortodocșii erau socotiți la 208 suflete⁷⁰. Slova unui document mai adaugă o filă la istoria Giulușului. În 1763 decembrie 3, preotul greco catolic de aici ruga pe Episcop să restituie bisericii niște terenuri, pentru ca să se poată întreține, în comună fiind mulți "schismatici"⁷¹. Notorii sunt informațiile pe care conscripția, 1767, le furnizează pentru situația demografică de la Dumbrăveni. De la 535 suflete la Bucov, toate unite, realitatea privindu-le pe acestea, urcă la 900 numărul românilor. Cifra nu este surprinzătoare ci doar edificatoare pentru diminuarea românilor în scripte. De altfel, la 1750, erau înregistrate, aici 972 suflete⁷². La Chirileu, numărul românilor, toți neuniți, este mai mare decît cel rezultat la Bucov. La Cipău comunitatea apare, la 1767, compact neuniți, cu 30 suflete mai mult decît însumau cele două confesiuni la Bucov. Un epilog al luptei pentru biserică este surprins în documentul din 20 ianuarie 1774, prin care Episcopul Grigorie Maior era informat de Ladislau Tordai, de la Tg.Mureș, că locuitorii din localitatea Cipău, îndemnați și conduși de arhidiaconul ortodox din Ogra au ocupat biserica, cerându-i să ia măsuri împotriva acestuia⁷³.

La Bernadea, Bucov înregistrează, desigur după datele arhidiaconatului, numai uniți, 115, cu biserica. Deși nu figurează nici un neunit, în nota 9 se face mențiunea că: "non uniti aliud sibi erigere templum"⁷⁴. Dezlegarea dilemei o face conscripția (1767) care nu atestă decît o gazdă unită 11 25 neunite, lăcașul rămânând însă unit. De micșorarea sufletelor luăm cunoștință din statistica ortodoxă, ce indică 190 suflete. O răsturnare de situație confesională, fără urmări însă, se produce și la Ernea. Bucov înregistrează o biserică unită cu 365 suflete. La 1767 se însumează 270 suflete neunite și doar 10 unite, biserica rămânând celor puțini. Numărul de 600 suflete la Ernea este atestat în 1766, scăderea fiind astfel justificată de cerbicia ocupării bisericii. De la conscripția lui Bucov, până la aceea din 1767 românii din Căpâlna de Sus sunt rășiți simțitor de la 235 (45 suflete neunite și 190 unite, cu biserică) la un total de 75 suflete, fără uniți, dar cu biserica unită. În 1766 se înregistrau 171 suflete; superioară în privința sufletelor înregistrate la Căpâlna rămîne conscripția din 1750 (312 suflete)⁷⁵. Prin mistificarea datelor privind populația, în favoarea uniților, comunitatea neunită își pierde adesea biserica. Deși majoritari neuniții din Comești și Crăiești nu-și mai pot recupera lăcașul, iar cei de la Bord, covârșitori neuniți (611 suflete la 1766) o pierd după

această dată. În 1791 aprilie, Gubeniul Transilvaniei înștiințează Blajul că s-a instituit o comisie ca să investigheze temeinicia cererii enoriașilor ortodocși din localitățile Cornești, Bord și Crăiești de a-și construi biserică⁷⁶. Cu zece ani mai în urmă zbuciumul și lupta neuniților din Bord de a-și apăra biserica răzbate din slova documentelor ce vorbesc despre: "pacem publicum turburates et tumultus" populus". La 2 aprilie 1781, episcopul gr.cat. cerea Tablei continue a Comit.Cetății de Baltă să-l pedepsească pe locuitorii satului Bord pentru prejudiciile aduse preotului gr.cat., pe ei, pe preotul ortodox Simion și pe protopopul Ștefan al Deagului⁷⁷. Să reamintim că Bucov înregistra la Bord 73 familii neunite și doar 6 unite. Este drept că gândurile necreștinești îi scad pe români, la 1767, la 18 familii unite și 40 neunite, fapt demascat prin cei 611 ortodocși existenți la 1766.

Nereușind să-și păstreze biserica, neuniții pomeau să-și construiască o alta, dar "slobozenia" era greu de obținut. O atare situație este dezvăluită documentar, în 1785 noiembrie 2, pentru satele Hundorf (Vișoara), Dumald, Senereuși, Zagăr și Filitelnic, prin înștiințarea făcută de protopopul unit de la Ibașfalău (Dumbrăveni), Episcopiei Blajului. Pentru conținutul plin de sensuri îi dăm citare: "Din rândul satelor...⁷⁸ care și-au fost cerut slobozenia să-și facă biserică, încă în anul trecut 1784 în luna lui noiembrie, am fost noi luat o comisie de la Domnul vicareș, ca de mor cerca tisturile varmeghii să mă duc la investigație și totuși într-acela an și lună am eșit în fața locului doao solgobirae a varmeghii Alexandru Kacuci și Iosif Sarca, cel dintâi reformat, cestălalt catolic, unde și eu, și în locul protopopului neunit, parohu locului fiind de fată. După ținerea (?) comisii Cinst. Guberniu s-au făcut investigație și s-au scris gazdele neunite într-acele cinci sate, cu numărul ca la optzăci care investigație fiind și de noi iscălită, de atunci s-au trimis la Cin. Guberniu .... Până acum nu li s-au răspuns nimic"⁷⁹.

La Adămuș, Bucov înregistra 87 familii neunite cu biserica și șase unite. În strădania de a lua biserica sunt coborâte artificial cifrele locuitorilor, astfel că la 1767 sunt înscrise 63 familii neunite și patru unite, fapt dezmințit prin consemnarea celor 520 de ortodocși. Peste mai bine de un deceniu uniții au reușit totuși să ia lăcașul. În 1779 aprilie 21 Consist. Ep.Gr.cat. cerea Gubemiului să intervină ca biserica din Adămuș, cerută de ortodocși, să rămână la gr.catolici⁸⁰.

Erau și cazuri în care în pofida scăderii scriptice a neuniților în scopul ocupării bisericii, acesta nu era atins. La Cerghid, de la 60 suflete la Bucov (565 neunite și 45 unite) se înscriau în 1767, numai 65 (45 neunite, 20 unite), fapt drastic contrazis de cei 825 ortodocși. În 7 aprilie 1774, protopopul Nicolae Beianu cerea preot pentru Cerghid, menționând că tot fiul fostului preot ține eclezia: "fiind biserica rânduită la cei neuniți"⁸¹.

Mai aducem câteva exemple de falsă scădere a numărului românilor în vederea răpirii bisericii. La Cucerdea, se înregistrează 665 români la Bucov, 520 la 1767, 930 în conscripția ortodoxă. La Sălcud, raportul este următorul: 495 la Bucov, 450 la 1767, 901 la ortodocși. La Deag întâlnim următoarea scară: 465 la Bucov, 324 la 1767, și 804 în statistica ortodoxă. Sânpaul, cu 350 și respectiv, 240 și 702, exemple asemenea mai putându-se găsi.

Din coroborarea datelor privitoare la poporeani, din cele trei conscripții se desprinde și tristul proces al bejeniei, al părăsirii vetrei străbune, când suferințele materiale și spirituale atingeau culmile. Fenomenul îngrijora autoritățile, măsurile drastice îmbinându-se arareori cu concesiile, din teama de a nu-i pierde pe cei ce lucrau pământul și plăteau dăjdiile⁸². Asprele decrete ale Mariei Tereza, din 25 august 1766 11 15 octombrie 1768, reliefează un moment de vârf al bejeniiilor, mai periculos decât ciuma, sub pretextul căreia erau date⁸³.

Prin punerea laolaltă a cifrelor privind-i pe românii, rezultate din cele trei conscripții⁸⁴, fenomenul scăderii reale a acestora, prin satele târnăvne apare în toată pusti-

etatea sa. Avem în considerare nu scăderea fără de scrupule a populației, așa cum a fost evident în statistica de la 1767, pe care am comentat-o, ci pe aceea care rezultă din împușinarea numărul familiilor față de ceea ce înregistrase Bucov. Faptul ce nu se poate în nici un caz pune pe seama generozității conscriptorilor de la 1761-1762, își află explicația în plecarea în pribegie, a unor importante grupuri de săteni. Alegem pentru exemplificare pe românii de la Hărănglab, dintre care nu se regăsesc de la Bucov până la 1767, 234 suflete, pe cei din Laslău, cu o pierdere de 131 ființe, pe cei de la Varolea, a căror număr a scăzut cu 100 înșiruirea mai putând fi prelungită. În fața acestor mărturii, dintr-o parte mică de Transilvanie, tindem a crede că cifra de 17 000 familii pribegite, dată în 1768, nu era exagerată⁸⁵.

Între "poporeani" conscripția din 1767, rezervă o rubrică celor de alt neam. Aceștia sunt consemnați în 23 dintre așezările ce o alcătuiesc, predominanți fiind ungurii calvini.

Ultima rubrică nu are titlatură, ceea ce trebuie recunoscut ar fi fost greu de formulat, conținutul consemnărilor având însă obiect precis și unitar⁸⁶. Ospitalieri, preoții români cedează această rubrică situației materiale a preotului altei confesiuni, din informații printre care se întrezăresc și unele aproximări, pline de tâlc, asupra averii bisericii sale. Mai importante, prin dramatismul ce relevă soarta bietului român transilvănean, sunt relațiile privind participarea acestuia la susținerea materială a preotului altei confesiuni⁸⁷. Ne oprim, mai întâi, la știrile privind averea în pământ a respectivei biserici. La Cipău se menționează că popa calvin are pământ de arat de 6 gălete iar de fân de 20 de care. Despre români se menționează că nu au preot, ci diac, și doar un loc de casă cumpărat de vreo șapte ani. Fără avere era biserica românilor din Cipău și la 1733⁸⁸ și la 1761-1762 (când este menționată doar o casă parohială)⁸⁹. Starea nu surprinde dacă o corelăm cu omogenitatea neunită a românilor, ce-și păstrează biserica (cele două familii unite dispar până la 1767, numărul familiilor neunitate sporind în acest răstimp de la 38 la 46). La Sânpaul se afirmă că popa papistaș are: "moșie mai multă decât cel românesc⁹⁰ de arat și de cosit", iar la Ogra că popa calvin are moșie "cât cel românesc"⁹¹. Clară, fără de ambiguitate, este formularea, în această privință, de la Iernut, și anume că popa calvin are: "moșie ca un preot de cești din sat unit". Biserica din Iernut era dată uniților, în pofida majorității neunitate a sătenilor; satul fiind după conscripția în discuție sediul unui protopopiat unit. Bucov înscrie în fundușul bisericii unite: 48 agri pământ arabil, 27 de fânaș, 3 case parohiale⁹².

Conform însemnărilor din amintita rubrică rezervată, preotul altei confesiuni primea simbrie de la curte, de la Cămară, în florinți (Sânpaul, Iernut, Ogra), adaus în produse de la nemeși, importante dăjdi de la săteni. Rare sunt însemnările ce afirmă că aceștia erau numai cei din confesiunea respectivă. Astfel, la Ogra, popa calvin primea dajdie: "de la toți poporeanii lui pe an câte..." iar cel de la Iernut: "...de la tot calvinul gazda". Din opt cazuri, din cele consemnate cu dajdii, îi aflăm ca participanți, la acestea, pe români. Pe unele le aflăm cu formulări laconice, dar fără dubii. La Bernadea: "popa lor " "al calvinilor" are de toată gazda trei clăi de grâu; la Gănești, dajdia este: "de la fiecare gazdă"; la Cipău: "de la toată gazda sau casa"; la Besineu: "de la fiecare poporean"; iar la Sânpaul: "de la tot omul".

Disponem și de consemnări, pe aceeași linie, cu adaos de precizie. Astfel: pentru preotul calvin de la Alma dajdia era: "de la toți și de la unguri și de la români"; asemeni pentru preotul unitarian de la Suplac dajdia era: "de la români și de la unguri" (deși erau aici și calvini cu biserica lor). La Ibașfălău (astăzi Dumbrăveni) erau înregistrate: 1 biserică calvină, 2 armenesti și una papistașă (romano-catolică). La rubrica, în discuție, se menționa: "la popa cel papistașesc dau toți simbrie, și armenii". La Șmig: "popa luteran are simbrie și de la sași și de la români". La Ernea este 'conscrisă biserica luterană, dar nu și numărul gazdelor, iar în rubrică, din urmă, precizându-se că sașii de acolo nu au preot. Să înțelegem că știrile privind

altă confesiune proveneau prin preoți⁹³?

În ce climat au fost culese informațiile, mai sus menționate, nu putem ști. Faptul că ele apar doar la 15 din cele 23 așezări ce înscrie biserica de altă confesiune, poate constitui un răspuns.

Avem ecouri de la o încercare de conscriere a celor ce cu românii trăiau, din 1788. Consistența, materializarea acestora, este validată de slova documentului de arhivă. În 21 martie acel an, Halmaghi, vicatul Făgărașului, îi scria, printre altele, Episcopului Ioan Bob, de la Blaj, că nu este de părere ca în conscripție să fie incluși și enoriași de alte confesiuni, căci s-ar produce tulburări⁹⁴. Mai concret, pe această linie, este Alexandru Anghel, arhidiaconul greco-catolic al Mureșului, în înștiințarea ce o face Episcopului unit, la 8 mai 1788: "după porunca Mării sale am fost la grof ca să mă îngăduie a scrie sufletele și altor neamuri dinpreună cu ale noastre, dar nici în varmeghia noastră, nici întra Turzii nu îngăduie"⁹⁵. De' la Dârja (varmeghia Dăbăcii), Vasile Popovici scria, emoționat, Episcopului, în martie acel an "încât pentru investigația neamurilor, care m-ai trimis Maria ta, după milostiva poruncă a Cinstiului? Guberniu, de la 5 ianuarie, mă crede Măria ta, necum să o pot duce în veaci, ci îmi pare bine că n-am căzut în robie, ce urgie s-au făcut de la calvini nimeni nu o poate aceea povesti. Comisia Mării tale mi-au rămas la Borșa la Măria sa D.Banffi...". În amplu raport, Vasile Popovici transmitea și alte frământări ale românilor provocate de dorința satelor de a reveni la ortodoxie. Se aflau printre acestea: Bălan, Recea Cristur⁹⁶, Lupoia, Brusturi⁹⁷, dânsul neputând acționa împotriva ordinului, dar nici a oamenilor care zic: "în biserica publică să nu se mănânce legea pentru trei suștaci"⁹⁸.

Vom face, în cele ce urmează referiri la bisericile române din zona târnăveană, obișnute prin mijlocirea izvoarelor scrise, dar mult mai apoi din străbateră cu pasul pentru cunoașterea directă a ceea ce a cruțat vremurile. În 1500 se menționează biserica de piatră din Crăiești, fără turn, dar și pe aceea din lemn, din jurul cimitirului din Sălcud⁹⁹.

Lemnul a fost, ca și în restul țării, la îndemâna meșteri lor făuritori de case, biserici, mori, ș.a., căci se afla din belșug, în pădurea de obște. În temeiul acestui obicei este redactat și documentul din 1517, prin care se îngăduia sătenilor din Crăiești și Sălcud să-și ia lemnul necesar, pentru case și mori, din pădurile de la Petrila, după cum s-a procedat, în toate timpurile, fără încetare¹⁰⁰.

Vom lăsa să se scurgă, ca pe o apă, amintirea bisericilor atât de dorite și apărute de săteni, dar și pe acelea privind dorirea slovei scrise și tipărite de la sudul și răsăritul Carpaților. Vom pomeni nume de preoți inimoși aflate pe filele bătrânelor tipărituri. Au dispărut majoritatea lăcașurilor din acea vreme, toate din lemn (căci cele din zid, legate de câțiva voievozi sau cneji, se surpaseră), unele fără de veste, de la altele stăruiind cărțile din stranele de cântări, sau sfinte icoane realizate de zugrăvi plini de har¹⁰¹. Începem prin a-i pomeni pe cei surprinși a fi implicați în aducerea, circulația și procurarea cărților din celelalte țări române, a căror teascuri tipografice au fost totdeauna puse și în slujba românilor de peste munți. Îl numim, aici, pe Ion, fiul lui Pașc Gavril din satul Boziaș, care împreună cu Toma lui Ionașc, aduceau cărți direct din Tara Românească: "din vestitul oras anume București"¹⁰². Biserica ortodoxă din Boziaș a fost apărută cu îndăjirc. Neputând-o obține, puținii uniți, doritori de sesie, au ridicat una proprie. În 1796 martie 1, popa Gavril scria protopopului din Șonfalău că: "biserița din Boziaș, de s-au ridicat întm atât cât cu cuviință, se pot sluji cele sfinte". În 1803, Blajul era anunțat de construirea bisericii, ca și de faptul că după aceea au venit la ea 16 gazde¹⁰³.

Pentru prezența în Moldova, în scopul procurării cărților, îl amintim pe Simion diacul din Bobohalma, după însemnarea de pe filele unui exemplar din Cazania lui Varlam

(1643), pentru care primise dovadă de cumpărare: "ca să n-aibă val pe unde va merge", de la popa Petrache din Târgu din Hârlău¹⁰⁴. Un preot din Ogra, Iordan, este atestat, în 1744, pe file de carte (Octoih, Râmnic, 1737), în legătură cu popa Vlad Râmniceanu pentru procurarea cărților. Un an mai în urmă, un alt preot de aici, Artemie, cumpăra cărți pentru sine și urmașii săi (însemnare pe un Octoih, Târgoviște, 1713). Un popă omonim, semna, cu bucurie, la 8 iulie 1768, zăpădul de cumpărare a unui exemplar din Antologhion (București, 1761)¹⁰⁵. Pentru a se asigura cartea la biserica dorită, pe filele ei se nota răspicat, clauza. Astfel, pe o Evanchelie (București, 1775) se consemna că este dată: "la biserica cea neunită a Cucerzii" (Cucerdea).

Din bisericile de lemn dispărute, în jurul cărora sătenii s-au zbuciumat, o evocăm pe aceea de lemn de la Iernut a cărei existență a încetat după o uitare jalnică, prin 1929, când aflată ca atare i s-au consemnat înfățișarea și bunurile. Prin icoanele ce au supraviețuit, deținem mărturia prezenței la Iernut, pentru înzestrarea lăcașului, a lui Nistor zugravu de la Râșinari, în 1730, a lui popa Ionașcu de la Făgăraș, în 1735, a lui David de la Curtea de Argeș, în 1745. În 1763 i se executa o pictură murală de către zugrăvi râșinari, deși în 1761-1762 figura în stăpânirea puținilor uniți. Amintim biserica de lemn, dispărută, de la Ernea, în gândul ei, al școlii din tinda sa, atestată, la 1752, dar și în cel al luptei locuitorilor de a o recăștiga. Statisticile, folosite în lucrarea de față, au înregistrat biserica de la Ernea în stăpânirea uniților, tăindu-se, în acest scop, fără cruțare din numărul ce alcătuia obștea românească. Dovadă aduce documentul din 1780 iunie 30, prin care magistratul Elisabetopolis (azi Dumbrăveni) anunța pe Episcopul Grigorie Maior că: "nobilii schismatici de la Ernei și locuitorii vor să-l înlocuiască pe preotul unit, cu preotul Nicolae, hirotonisit de episcopul ortodox Sofronie Chirilovici"¹⁰⁶.

Dintre bisericile dispărute, sub ochii noștri, face parte cea de lemn din Bernadea, unită fără de uniți. Ne impune să nu trecem peste memoria sa, minunatele prestoluri (masa din altar și naos), în care meșteri neîntrecuți au săpat izvoade din bătrâni lăsate. Se adaugă cauzei și faimoasele icoane răzlețite în tâmpla mijlocului de veac XVIII, din pictura cărora recunoaștem penelul lui Toader, vrednic zugrav mureșan.

Dintre bisericile de lemn de atunci, monumentele istorice de azi, urcăm drumul spre Deag, prin "pădurea cicașă" (ucigașă), unde aflăm împăciuitoarea privescătoare a două biserici, ambele cu clopotnița separată, după o adâncă tradiție. Una a fost a uniților, de prin 1784, cealaltă neunită a fost a unei mănăstiri (1660), ce a căzut victimă acțiunii distrugătoare a lui Bucov. Planul, preluat și pentru cea unită, este pe drept cuvânt antic, un dreptunghi fără absidă, plan care numai în izolarea Pădurenilor (Hunedoara) a mai supraviețuit. Tot pe deal, tot alături, conviețuiesc cele două lăcașuri de lemn din Custelnic. Se spune că biserica unită a fost adusă din Bord, după 1787. Plină de har artistic dar și de iz istoric, se dovedește biserica ortodoxă Sf. Nicolae, o refacere, de fapt, din 1751-1756, a unei alte ctitorii. O demonstrează forma de plan cu altar poligonal decroșat, și pronaosul pe același traseu, tip de plan autentic românesc, regăsit pe întreaga arie de zămislire a noastră, ca popor. Nu putem trece ușa acestei biserici fără a-i remarca rama în forma gaurei de cheie, model cu rădăcinile în veacuri de istorie. Din inscripția, pe ea săpată să descifrăm blestemul de ctitorire: "...la biserica Răsăritului și să fie afurisit cine o da la cei uniți". Mărturie sacră a luptei românilor pentru apărarea legii strămoșești. Să nu părăsim dealul bisericilor fără a lua în seamă crucile de mormîni, a căror formă sugerează figurinele antropomorfe, cu un cap rotund, pe unele din ele stăruind simbolul solar. Pentru crucile strămoșilor, se cuvine a urca și la Chinciș, pe coama dealurilor unde, în cimitirul cel mai vechi "la pruni" regăsim cruci ce au sub brațele orizontale un cerc cu cruce înscrisă. Modelul a fost preluat până târziu de meșterii

locului, unul dintre cei din urmă fiind Teodor Căndea.

Respectând, pe cât posibil structura conscripției, de pe Târnave, vom menționa "alte" biserici cu ale noastre trăitoare, care, pentru valoarea și rolul lor în istoria și arta românească, sunt declarate monumente istorice.

De la Adămuș, amintim biserica unitariană, de la începutul secolului al XVI-lea, cu importante transformări ulterioare. Înfrăurirea artei băștinașului se observă la balconul de lemn al tului, dar și la poarta sculptată, în 1794, a incintei¹⁰⁷. Corectând conscripția, semnalăm la Adămuș existența atunci și a bisericii reformate, cu tavane pictate, în stil renaștere¹⁰⁸. De la biserica reformată de la Gogan Varolea, pomenim tavanele pictate, în primul sfert al secolului al XVI-lea (conservate în Muzeul Național de la Budapesta¹⁰⁹, dar și clopotnița de lemn, separată, după obiceiul românilor, rămasă la locul ei¹¹⁰. Dintre bisericile reformatate o alegem spre nominalizare pe cea din Cipău, secolul al XV-lea, cu tavane casetate și pictate, din 1678¹¹¹. Bisericile evanghelice surprinse de conscripție, la șmig, cu picturi murale¹¹², la Alma¹¹³ și la Vișoara¹¹⁴ (fost Hundorf), sunt înscrise între monumentele istorice.

Reliefăm, în studiul de față, biserica romano-catolică din Sânpaul, atât pentru prezența ei în conscripție, pentru atributul de monument (secolul XIV, cu transformări baroce), dar și pentru mărturiile păstrate de la noi. Este vorba de două icoane, una din 1699 cu legenda în limba latină și română (chirilic) și o alta din 1740, cu legenda în limba maghiară. Cum au ajuns aici de la biserica de lemn¹¹⁵, nu știm, cert este că ele sugerează procesul de maghiarizare a românilor, prin catolicizare¹¹⁶.

La Iernut vremurile au păstrat nu numai biserica reformată (1486, cu transformări), și a cărei veche zvonită de lemn, a dăinuit până târziu¹¹⁷, dar și castelul Haler, în ale cărui încăperi, luxoase, s-au desfășurat în veacul al XVI-lea adunări ale reprezentanților¹¹⁸ și în a căror beciuri a fost întemnițat, în veacul al XVII-lea, un mitropolit al românilor transilvăneni, pe care, în lanțuri, l-au silit să execute picturi murale la castel¹¹⁹. Bisericile, de alt neam, atestate de conscripție, la Ibașfalău (Dumbrăveni): 1 calvină, 2 armenesti, 1 romano-catolică, are atributul de monument, cea romano-catolică, precum și una din cele armenesti (cea de pe str. Teilor).

Punem aici sfârșitul analizei conscripției eparhiale a Iernutului și a Șonfalului, a coroborării sale cu izvoarele, de același gen, din vremea sa, cu mărturisirea că în elaborarea studiului am fost călăuzită de un singur gând, cel al adevărului istoric.

NOTE

- 1 Ștefan Lupșa, Știri și documente despre biserica ortodoxă ardeleană după 1761, Sibiu, 1945, p.1-3; Aurel Răduțiu, Câteva mărturii contemporane despre importanța arhivei din Blaj în lupta de emancipare națională a românilor din Transilvania în secolul al XVIII-lea; în Sub semnul lui Clio. Omagiu Acad.prof.Șt.Pascu, Cluj, 1974, p.347-350.
- 2 Matei Voileanu, Icoane din viața bisericii, Sibiu, 1929, p.3.
- 3 Șt.Lupșa, op.cit., p.35-37.
- 4 Augustin Bunea, Din istoria românilor. Episcopul Ioan Ionocențiu Klein (1728-1751), Blaj, 1900, p.304-414. O variantă a conscripției din 1733, a fost tipărită cu doi ani înainte de N.Togan, în "Transilvania" an XXIX (1898), în IX-X, p.172-210.
- 5 Augustin Bunea, Statistica românilor din Transilvania în anul 1750, făcută de vicarul Episcopesc Petru Aron, în "Transilvania", an XXX (1901), nr.IX p.245-292.
- 6 Virgil Ciobanu, Statistica românilor ardeleni din anii 1760-1762, în "An.Inst.de Istorie Națională, III (1924-1925), Cluj, 1926, p.623-698; Idem, Statistica românilor din Ardeal făcută de administrația austriacă la anul 1760-1762, copiată din arhiva de război din Viena, Cluj, 1926.

- 7 Keith Hitchins, Ioan N.Beju, Statistica românilor ortodocși din Transilvania, din anul 1766, în "Mitropolia Ardealului", XXII, nr.7-9, 1979, p.505-551.
- 8 Costin Feneșan, Izvoare de demografie istorică, vol.I, București, 1986.
- 9 Haralambie Chircă, Întregiri la conscripția confesională din 1733 privind populația românească din Transilvania, în "Populație și societate", vol.I, Cluj-Napoca, 1972, p.92-95; C.Feneșan, op.cit., p.204-207.
- 10 Ioan Ranca, Liviu Moldovan, O conscripție necunoscută de la 1748 din Scaunul Gheorghieni, în "Apulum", XV (1977), p.340-353; C.Feneșan, op.cit.,p.208-233.
- 11 C.Feneșan, op.cit., tabelul IX. 12 Ibidem, tabelul Xa.b.c.d.
- 13 Aflat, în același fond arhivistic, al Mitropoliei Gr.Cat., din Arh.St., Filiala' Alba Iulia, pachet IV (1766-1769) sub data 1767 (neînregistrat în momentul cercetării).
- 14 Ibidem.
- 15 Varmeghia Cetății de Baltă, este menționată o dată, la început, lateral rubricii cu numele așezărilor. Pe spatele documentului se află mențiunea "Conscripția Rothnasensi, districtus de an 1767".
- 16 Ioan Ranca, Românii din scaunele Secuiești în antroponimiile din conscripții, vol.I. Scaunul Mureșului, Cluj-Napoca, 1995, p.37-38 (satul este arondat. comunei GhDoja, nu Crăciunești, n.n.).
- 17 Tabelul I (anexat studiului) redă conscripția, așezările fiind însoțite, în paranteză, de numele și arondarea administrativă actuală. Menționăm, tot aici, că numărul sufletelor, atunci când nu este completat de conscripție, în rubrica familiilor neunite, a fost obținut prin înmulțirea cu coeficientul 5.
- 18 Ștefan Pascu, Voievodatul Transilvaniei, II, Cluj-Napoca, 1979, p.40.
- 19 Ibidem, p.129.
- 20 Idem, op.cit. III, Cluj-Napoca, 1986, p.552.
- 21 Ibidem, p.454.
- 22 Ibidem, p.454, 552.
- 23 Ibidem, II, p.107.
- 24 Ibidem, III, P.465, 470.
- 25 Ibidem, p.553.
- 26 Conscripțiile secolului al XVIII, îl numesc Boziașul românesc, numărul populației fiind important, a se vedea în tabelul II. În 1930, populația românească scăzuse simțitor prin maghiarizare (informație teren).
- 27 Coriolan Suciu, Dicționar istoric al localităților din Transilvania, vol.I, București, 1967, p.99.
- 28 Idem, vol.II, București, 1968, p.104.
- 29 Ibidem, p.9.
- 30 Bobohalma, Bord, Cerghidul Mare, Cuștelnic, Chinciuș, Cucerdea, Cornești, D ag., Giuluș, Iernut, Lăscud (C.Suciu, op.cit., p.85, și respectiv p.94, 132, 135, 142, 166-167, 182, 192, 263, 304, 354). Șeulia de Mureș, Șomostelnic, Valea Izvoarelor (Ibidem, II, p.171, 176, 228).
- 31 C.Suciu, op.cit., p.30.; Ioana Cristache-Panait, Realități istorice din sud-estul Transilvaniei, în "Angustia", 2, 1997, p.200.
- 32 C.Suciu, op.cit., II, p.149; Șt.Pascu, op.cit., II, p.491.
- 33 Cerghizel, Comi, Cucerdea, Giuluș, Odrîhei, Vaidacuta, Cerghidul Mare, Bobohalma, Bord, Capolna, Chinciuș, Deag, Sălcud, Șeulia de Mureș (cf.C.Feneșan, op.cit., I, p.141-142), Boziaș, Cuștelnic, Lăscud, Subpădure; F.tt.tak-fomoștelnic, Crăiești, Laslău, Lepindea (cf Ibidem, p.164-165).
- 34 C.Feneșan, op.cit., tabel IX. . .
- 35 Ibidem, tabelul X a.b.c.d. Găsim cazuri de menționare a bisericii, deși numărul familiilor unite este inferior celui al celor neunite, câteva exemple din tabloul X c: Velciu, cu 32 suflete unite, 200 neunite, Păclișa, cu 19 și respectiv 184; Pusta Sâmnihaiu (Sâmnihaiu Ilmașulu(cu 124 și respectiv 268 suflete)
- 36 Ibidem, tabel Xa.
- 37 Ioana Cristache-Panait, Marinela Daia, Biserica românească din Săndulești județul Cluj), în Bulet.Mon.Istorice, 2-1974, p.86-88.

- 38 C.Feneșan, op.cit., tabel Xb.
- 39 Ioana Cristache Panait, Bisericile de lemn din Sălaj, ~: Monumente istorice. bisericești din Eparhia Oradiei. Bisericile de lemn, Oradea/978, p.317.
- 40 C.Feneșan, op.cit., tabel Xc.
- 41 Ioana Cristache Panait, op.cit., p.295-297; p.245-250.
- 42 Tabelul II, din anexă, cuprinde pentru comparație, datele din conscripțiile; lui Bucov, din cea gener ală, a Eparhiei Ielmui și fonfalului, din cea ortodoxă din 1766, pentru cele 48 de așezări din Comitatul Târnavei.
- 43 V.Ciobanu, op.cit., p.637-638, textul în limba latină fiind comun pentru 22 de așezări.
- 44 Pentru această așezare se constată la Bucov o stare confuză. Dicționarul lui Coriolan Suciu, vol.II, p.176, identifică satul șomoitelnic cu cel denumit Futac. În conscripția lui Bucov avem odată Samostelke.(Sumuiteliuk?) cu 1 preot unit, 6 familii unite; 1 preot neunit cu 57 familii și bis erică,CfV.Ciobanu, op.cit., p.637, dar și Futac, cu 4 familii unite și nota ce trimite la textul menționat, cf.Ibidem, p.638; Sub aceeași denumire, apare în conscripția din 1767, cu biserică neunită, 5 familii unite, 36 neunite, a se vedea tabelele I și II.
- 45 V.Ciobanu, op.cit., p.685-686. Textul N.B. în limba latină.
- 46 Ibidem, p.684-686.
- 47 Arh.St.F.Alba Iulia, Mitrop.Gr.Cat, pachet 1760-1766, originar latin neînregistrat; Ioana Cristache-Panait, Contribuție la cunoașterea populației românești a județului Alba la mijlocul secolului al XVIII-lea în lumina valorilor de cultură și artă, în S.C.I.A., Artă pl. tom 33, 1986, p.31-42.
- 48 Tabelul I.
- 48a Statistica obținută prin adunarea informlațiilor necesare,din cele 48 așezări târnăvene, de la V.Ciobanu, op.cit., p.636-637, 685-686.
- 49 Șt.Lupșa, op.cit., p.7.
- 50 Arh.St.Alba Iulia, fond cit., pach.VI (sub dată). ‘
- 51 V.Cioban p. cit p 37. Pentru 1767, ~tabel II, anexă.
- 52 Arh.St.Aİba Iulia, fond cit., pach 18 (1790-1793) doc. neînreg.
- 53 V.Ciobanu, op.cit., p.636 (95 fam. neunite,cu biserică).
- 54 C.Feneșan, op.cit., tabele IX și X.
- 55 Lipsa de preocupare față de atestarea preoților neuniți în conscripția arhidiaconatului Turzii își află în N.B. scuza semnatarului acestuia: “Cât știu, popii de altă religie și sismatici (neuniți n.n.) drept cine ce au căpătat,în apendice” (cf. C.Feneșan, op.cit., tabel Xd.). ,
- 56 Studiul cu vrednicie elaborat pentru scaunele secuiești de Ioan Ranca (Românii din scaunele secuiești în antroponimele din conscripții. Scaunul Mureșului, vol.I; Idem, Scaunul Ciuc, Giurgeu, Cașin, vol.II, Tg.Mureș, 1997). .
- 57 În afara acestora sunt amintite, ca fiind în arhivele Blajului, alte două conscripții de la At.Rednic, a Districtului Poceagăi și respectiv a Indolului de Câmpie, cf.A.Bunea, Episcopii.Petru’ Paul Aron și Dionisie Novacovici sau istoria românilor transilvăneni de la 1751 până la 1764, Blaj, 1902, p.1-2, 185 n.2.
- 58 A.Bunea, op.cit., p.248, 392-395, 397-398, 400; Șt.Lupșa, op.cit., p.33-35, 39; C.Feneșan, op.cit., p.208-211.
- 59 C.Feneșan, op.cit., tabelul Xabcd.
- 60 Ibidem, p.204-207.
- 61 Ibidem, tabel Xd.
- 62 Tabel I.
- 63 Pe confesiuni este împărțită populația și în conscripțiile arhidiaconale, în cea a Nireșului, fiind pre cedată, de numărul familiilor din 1761, cu date incorecte. Se remarcă completarea rubricilor cu numărul gazdelor și a sufletelor, precum și aceea cu totalul sufletelor (conscripția arhidia conatului Turda).
- 64 Șt.Lupia, op.cit., p.6, 40.
- 65 A se revedea n.47.

- 66 Șt.Lupia, op.cit., p.4-5, 7-8; Keith Hitchin op.cit., p.511-512. ‘
- 67 Protopopiatele Idicel și Morești, C. Feneșan, op.cit., p.12.
- 68 Anexă tabelul II (cu datele comparate privind populația celor 48 așezări). Număml total al ortodocșilor este mai mare decât cel însumat la Bucov: 16.460 față de 15.815 (pentru toți românii).
- 69 C.Feneșan, op.cit., p.279.
- 70 În 1750 erau înscrși 200 români, cf.C.Feneșan, op.cit., p.280. .
- 71 Arh.St.Alba Iulia, fond.cit. pach III (1740.-1766). Din document reiese că biserica fusese luată de uniți, în vremea lui Bucov, neuniții reluându-și-o curând.
- 72 C.Feneșan, op.cit., p.279.
- 73 Arh.St.Alba Iulia, fond.cit. pachet VI.
- 74 V.Ciobanu, op.cit., p.636.
- 75 C.Feneșan, op.cit., p.280.
- 76 Arh.St.Alba Iulia, fond.cit. pach.18 (1790-1793).
- 77 Ibidem, pach:XV.
- 78 Sunt înșiruite satele.
- 79 Arh.st.Alba Iulia, fond. Cit., pach. XVI (1785-1787).
- 80 Ibidem, pach. VIII (sub dată).
- 81 Ibidem, pach. VI (sub dată).
- 82 A.Bunea, op.cit., p.259-260, 425; I.Marțian, Bejenia în Ardeal, în An.Inst. de Ist.Naț, IV, Cluj, 1929; Șt.Lupșa op.cit., p.5, 9-14, 21-24; Șt.Meteș, Emigrări românești din Transilvania în secolele XIII-XX ed.II, București, 1977; Ioan Ranca, Urmări ale mișcării lui Sofronie (1761), în Îndrumător pastoral, III, Alba Iulia, 1979, p.147-149.
- 83 Aurel Răduțiu, Ladislau Gyemant, Repertoriul..actelor oficiale privind Transilvania tipărite în limba română, 1701-1847, București, 1981, p.85-89.
- 84 Tabelul II, edificator și pentru acest aspect.
- 85 Șt.Lupaș,op.cit., p. 13.
- 86 Tabel I.
- 87 Nedreptate resimțită,dureros, de episcopul Ioan Inochentie Clain, CLA.Bunea, op.cit., p.394.
- 88 C.Feneșan, op.cit., p.142.
- 89 V.Ciobanu, op.cit., p.636.
- 90 Biserica, după datele conscripțiilor din 1761-1762 și 1767 era unită. Bucov înscrisa la fundușul bisericesc 10 agricole cub. și două case parohiale (cf.V.Ciobanu, op.cit., p.636).
- 91 Ogra, și la Bucov și la 1767 obștea era neunită. Satul era de fapt sediul scaunului protopopesco neunit, cu acest nume, cf.Keith, Hitchins, Ioan Beju, op.cit., p.517.
- 92 V.Ciobanu, op.cit., p.636.
- 93 Din conscripția de la 1761 există date privind locuitorii Transilvaniei, pe confesiuni: catolici (nemți și unguri), reformați (cei mai mulți unguri), luterani (sași, puțini bulgari și ciangăi), unitarieni (unguri), cf. A.Bunea, op.cit., p.425.
- 94 Arh.St.Alba Iulia, fond.cit., pachet XVII (1788-1789, sub dată).
- 95 Ibidem.
- 96 În conscripția arhidiaconatului Turzii, semnat 4 iunie, 1717, localitatea Receărăstău, din Eparhia Bonțului, era înregistrată cu 28 suflete unite și 288 neunită, cu biserica fără menționarea confesiunii, cf.C.Feneșan, op.cit., tabel .xd.
- 97 Brusturi, atunci Uifalău, din eparhia Miluanului, avea 38 suflete unite, 400 neunite, fără biserică (cf.Ibidem, Xc). Aceasta exista, sigur, căci prețiosul monument, din lemn, își păstrează vârstă în inscripție: 1701.. Cf.Ioana Cristache Panait, Bisericile de lemn din Sălaj, p.270-272.
- 98 Arh.Șt.Alba Iulia, fond și pachet.citat.
- 99 Entz Geza, Mittelatterliche rumanische holzkirchen, în “Omăgiu lui George Oprescu”, București, 1961, p.168.
- 100 Ibidem, p.168.
- 101 Informațiile ce urmează sunt, în genere, din volumul: Ioana Cristache-Panait, Bisericile de lemn mon

- umente istorice din Episcopia Alba Iulia. Mărturii de continuitate și creație românească, Alba Iulia, 1987, Satele se regăsesc alfabetic, după numele comunei în care se află, element administrativ de care s-a ținut seama în alcătuirea tabloului I, din anexă.
- 102 Idem, Importante însemnări de pe cărți vechi bisericești tipărite la Vâlcea și în alte părți, în Mitropolia Olteniei, XXX, 1-3, 1978, p.57.
- 103 Ioana Cristache-Panait, Biserici de lemn, p.292.
- 104 Ibidem, p.206-207.
- 105 Ibidem, p.292.
- 106 Ibidem, op.cit., p.206.
- 107 D.M.A.S.I., fișe monument; Kelemen Lajos Az Adamosi megyezetfestmény es szentelyszak, în Művészettörténeti tanúmányok, București, 1977, p.33-40. Subliniem, de la biserică, forma planimetrică, dreptunghiulară, cu absidă, nedecroșată, poligonală, frecventă în arhitectura bisericilor de lemn.
- 108 Virgil Vătășianu, Istoria artelor feudale în Țările Române, vol.I, București, 1959, p.775.
- 109 Ibidem, p.775-777.
- 110 S.I.D.M.A. fișă monument.
- 111 Ibidem.
- 112 V.Vătășianu, op.cit., p.774.
- 113 Ibidem, p.590-591.
- 114 D.M.A.S.I. - fișe de monument.
- 115 Dispărută. De la ea au rămas și șapte căși vechi.
- 116 Ioana Cristache-Panait, op.cit., p.280.
- 117 V.Vătășianu, op.cit., p.540.
- 118 Ibidem, p.613; D.M.A.S.I. - fișe monument.
- 119 Mircea Păcurariu, Legăturile bisericii ortodoxe din Transilvania cu Țara Românească și Moldova în secolele XV-XVIII, Sibiu, 1968, p.15 și 62, p.20- 21, 40, 121; Idem, Istoria bisericii ortodoxe române, Sibiu, 1972, p.162-165.

A partial conscription in 1767 in the former Târnava County Summary

In studying the Romanians from Transylvania, the conscriptions represented main sources, connected with the name of the person who made each of them.

Insistent archives researches completed the already known conscriptions but they also attested the existence of some others.

This study makes a comparative presentation of the Romanian population of the 48 places in the former Târnava County, in Bucov's Conscription 1761, the Conscription of Iernut and Sonfalău (Cornești) 1767 and the Orthodox Conscription 1766. In this way it is possible to compare the information referring to the churches and the united and non-united believers in the mentioned places.

Conscripția Eparhiei Ernotului (Iernutului) și a Șonfalului (Cornești) 1767
Varmeghia Cetății de Baltă

Tabel 1

Orașul sau satul	Biserica de popor			Poporeani					
	Ort.	Unită	Alta	Uniți		Neuniți		Alții	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bobohata (Bobohalma, oraș Târnăveni, jud.Mureș)	1	-	-	10	53	100	500	-	-
Cincis (Chinciuș, com.Adamus, Mureș)	1	-	-	2	25	24	120	-	-
Bordu (Bord, cim.Cucerdea, Mureș)	1	-	-	18	70	40	200	-	-
Deagu (Deag, cim. Iernut, Mureș)	1	-	-	2	24	60	300	-	-
Seulia (Seuciu de Mureș, com.Cucerdea, Mureș)	1	-	-	3	30	48	240	-	-
Cucerdea (sat, com.Mureș)	1	-	-	5	20	100	500	-	-

Giuluș (sat, com.Ogra, Mureș)	-	1	-	15	70	20	100	-	-
Ogra (sat, com., Mureș)	1	-	1 calvin	-	-	44	220	22 calvini	Popa lor are moșie cât cel românesc și de la tot poporeanu lui, pe an câte 4 clăi și jumătate de grâu și jumătate de car de lemn, cinci potori, o găină și de la câmară câte 20 fl.șorinți, pe an
Sânpaul (sat, comună, Mureș)	-	1	1 papistași	5	20	44	220	56	Are popa ,papistaș (n.n.) moșie mai multă decât cel românesc, de arat și de cosit, și de la tot omul câte 3 clăi de grâu pe an și de la curte 60 fl.șorinți? iar de la alți nem. eși câte clăi de grâu pe an
Churileu (sat, com.Sânpaul, Mureș)	1	-	-	-	-	70	350	-	-
Vidrasău (sat, com.Ungheni, Mureș)	1	-	-	-	-	70	350	-	-

Ernot (Iernut, sat, com. Mureș)	-	1	1 calvină	35	140	60	3007	53	Are popa (calvin) moșie ~~cu~~ un preot de cești din sat unit și de la tot calvinul gazdă 6 clăi de grâu și un car de lemne și de la cămară pe an bani 24 de fl. (orinți?)
Sălcud (sat, com. Iernut, Mureș)	1	-	-	28	150	60	3007	-	-
Cipău (sat, com. Iernut, Mureș)	1	-	1 calvină	-	-	46	2307	20	Românii nu au preot ci diac. Un loc de casă cumpărat de Rem. Simand, de vreo 7 ani. Are popa, calvin. (n.n.) pământ de arat de 6 gălete, iar de fân 20 de cară și de la toată casa sau gazda câte 6 clăi de grâu pe an
Cerghizel (sat, com. Ungheni, Mureș)	-	1	-	13	54	25	1257	-	-
Cerghidiu Mare (Cerghid, sat, com. Ungheni, Mureș)	1	-	-	4	20	9	457	-	-
Vaidacuta (sat, com. Suplac, Mureș)	1	-	-	-	-	35	1757	-	-

Cinta (sat, com.Gh.Doja, Mureș)	1	-	-	-	-	30	150	-	-
Săplac (Suplac, sat, com.Mureș)	1	-	1 calvin 1 uniariană	3	6	37	185	26 6	Popa unitareș are loc de arat de 6 gălete și de fân de 14 căruțe și dijma (rupt) de la români și de la unguri
Odârheai (Odrhei, sat, com. Coroisânmartin, Mureș)	1	-	-	1	2	35	175	-	-
Coroiu (Coroi, sat, com. CoroiSânmartin, Mureș)	-	1	-	1	2	40	200	-	-
Căpâlna (Căpâlna de Sus, sat, com. Mica, Mureș)	-	1	-	-	-	17	85	-	-
Bărnade (Bernadea, com.Bahnea, Mureș)	-	1	1 calvină	1	7	25	125	6	Popa lor are de toată gazda trei clăi de grâu
Lepindea (sat, com.Bahnea, Mureș)	-	1	-	12	65	34	170	-	-
Varolea (sat, com.Bahnea, Mureș)	1	Rupt	-	-	-	36	180	47	-

Beșineu (Valea Izvoarelor, sat, com. Sânpaul, Mureș)	1	-	1 calvină	3	18	35	175	26	Cu simbrie de la fiecare poporean
Futac (Somoștelnic, sat, com.Mica, Mureș)	1	-	-	5	25	36	180	-	-
Hundorf (Vișoara, sat, com. Mureș)	-	1	1 luter	32	120	23	115	20	Popa luteran are pământ mult (datele netranscrise)
Gogan (sat, com. Bahnea, Mureș)	1	-	1 calvină	4	16	30	150	12	Popa calvinilor primea o importantă simbrie (datele netransmise)
Laslău (sat, com.Suplac, Mureș)	1	-	-	1	5	50	250	-	-
Ernea (loc. Oraș Dumbrăveni, Mureș)	-	1	1 săsească	2	10	54	270	-	Nu trece numărul sașilor n.n.) se menționează că nu are preot
Alma (sat, com.Âtel, Sibiu)	1	-	1 calvină	5	17	40	200	20	Popa calvin are trei clăi de grâu pe an și un car de lemne(rupt) de la toți și de la unguri și de la români. Are pământ (date nescrise)
Jmig (Șmig sat, com.Âtel, Sibiu)	-	1	1 luter	19	110	50	250	12	Popa luteran are simbrie și de la sași și de la români
Giacăș (sat, com. Âtel, Sibiu)	1	-	1 luter	1	2	39	195	5	Moșie de 50 de găleți

Ibașfalău (Dumbrăveni, oraș, Sibiu)	-	1	1 calv; 2 armenești 1 papistaș	100	600	60	<300>	20 calv. 3 arm.	La popa cel papistașesc, dau toți simbria și armenii
Daia (sat, com. Bahnea, Mureș)	1	-	1 calv.	4	14	24	<120>	19	-
Deaju (sat, com. Bahnea, Mureș)	1	-	1 unit. 1 calvină	9	40	40	<200>	17 11	-
Galfalău (Gănești, sat, com., Mureș)	-	1	1 calv.	22	90	26	<130>	47	Popa calvin deține pământ, iar simbria de la fiecare gazdă, și de la nemeși
Hărănglab (sat, com.Băgaciu, Mureș)	1	-	1 unit. 1 calv.	10	34	50	<250>	11 18	-
Păucea (sat, com.Blăjei, Sibiu)	1	-	1 calvină	-	-	15	<75>	11	-
Lăscud (sat, com.Ogra, Mureș)	-	1	-	9	80	42	<210>	-	-
Subpădure (sat, com.Gănești, Mureș)	-	1	-	6	30	46	<230>	-	-
Cucitelnic (Cuștelnic, sat, com.Gănești, Mureș)	1	-	-	-	-	50	<250>	-	-
Boziașu (sat, înglobat, oraș Târnăveni, Mureș)	1	-	-	4	20	50	<250>	-	-

Sânmartin (sat înglobat în Coroisânmartin, Mureș)	1	-	1 unitariană	15	67	58	290	50	-
Adămuș (sat, com. , Mureș)	1	-	1 unitariană	4	15	63	315	36	-
Șonfalău (Cornesti, sat, com.Adămuș, Mureș)	-	1	1 calvină	20	110	40	200	20	-
Craifalău (Crăiești, sat, com.Adămuș, Mureș)	-	1	1 calvină	13	88	22	111	54	-

Arhivele St.Filiala Alba Iulia, fond Mitrop.Gr.cat, neînregistrat, aflat sub data 1767, în pachet IV (1766-1769). Pe spatele conscripției, mențiunea: "Conscriptio Rotnasensi districtus pe an 1767".

N.B. La așezări, în paranteză, a fost trecut numele actual, ca și arondarea administrativă.

Numărul sufletelor, rezultate prin coeficientul 5, au fost trecute în paranteze. Numărul trecut la rubrica alții (de alt neam) este, desigur, cel al familiilor.

Populația românească a celor 48 de așezări din fostul comitat al Târnavei, cuprinse în fragmentul de conscripție din 1767¹ și respectiv în conscripția lui Bucov² și din cea ortodoxă din 1766³

Tabel II

Numele așezării	Conscripția lui Bucov							Conscripția Iernutului și a Sonfalului (Cornești) 1767							Conscripția ortodoxă, 1766, Protopop.Ogra și Tăuni				Nr.sufletelor din consc.de la 1767, raportat la cel din consc.ort.17- 66; mai multe +, mai puține -	Nr.sufletelor din cons. 1767. Nr.sufletelor din consc. Ort. 1766 – raportate la consc. lui Bucov
	Unite			neunite				Unite			neunite				Part. Băr.	Part. Fem.	Total			
	Fam. sufl.	Fam. sufl.	Uni. neun	Fam. sufl.	Fam. sufl.	unit. neun.	Fam. sufl.	Fam. sufl.	unit. neun.											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Bobohalma	4	20	138	690	710	-	1	10	53	100	500	553	-	1	neid	entifi	ca	-	a + 157 b . lipsă din cons. ort.	
Chinciuș	4	20	45	225	245	-	1	2	25	24	120	145	-	1	180	190	370	- 225 față de ort.	- 100 față de Bucov + 125 față de Bucov	
Bord	6	30	73	365	395	-	1	18	70	40	200	270	-	1	303	308	611	- 341	- 125 + 216	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Deag	6	30	87	435	465	-	1	2	24	60	300	324	-	1	304	500	804	- 480	- 141 + 339
Șeulia	3	15	69	345	360	-	1	3	30	48	240	270	-	1	205	210	415	- 145	- 90 + 55
Cucerdea	-	-	133	665	665	-	1	5	20	100	500	520	-	1	450	480	930	- 410	-145 + 265
Giuluș	nei denti fica _tă							15	70	20	100	170	1	-	103	105	208	- 38	neidentif. Bucov
Ogra	-	-	50	250	250	-	1	-	-	44	220	220	-	1	250	260	510	- 290	- 30 + 260
Sânpaul	8	40	53	265	305	1	-	5	20	44	220	240	1	-	301	401	702	- 462	- 65 + 397
Chirileu	9	45	58	290	335	-	1	-	-	70	350	350	-	1	205	230	435	- 85	+15 + 100
Vidrasău	-	-	74	370	370	-	1	-	-	70	350	350	-	1	108	160	268	+ 82	-20 - 102
Iernut	16	80	75	375	455	1	-	35	140	60	300	440	1	-	240	240	480	- 40	-15 + 25
Sălcud	4	20	95	475	495	-	1	28	150	60	300	450	-	1	450	451	901	- 451	- 45 + 406
Cipău	2	10	38	190	200	-	1	-	-	46	230	230	-	1	110	130	240	- 10	+ 40 + 50
Cerghizel	8	40	27	135	175	1	-	13	54	25	125	179	1	-	102	150	252	- 73	+ 4 + 77
Cerghid	9	45	104	565	610	-	1	4	20	9	45	65	-	1	405	420	825	- 760	- 545 + 215
Vaidacuta	8	40	41	205	245	-	1	-	-	35	175	175	-	1	190	200	390	- 215	- 70 + 145
Cinta	-	-	32	160	160	-	-	-	-	30	150	150	-	1	neid	entific	ata	-	- 10
Suplac	2	10	61	305	315	-	1	3	6	37	185	191	-	1	195	200	395	- 204	- 124 + 10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Odrhei	-	-	51	255	255	-	1	1	2	35	175	177	-	1	150	120	270	- 93	- 78 + 15
Coroiu	11	55	28	140	195	1	-	1	2	40	200	202	1	-	102	100	202	același nr.	+ 7 + 7
Căpâlna de Sus	38	190	9	45	235	1	-	-	-	17	85	85	1	-	81	90	171	- 86	- 150 - 64
Bernadea	31	115	-	-	115	1	-	1	7	25	125	132	1	-	100	90	190	- 58	+ 17 + 75
Lepindea	10	50	43	215	265	1	-	12	65	34	170	235	1	-	102	104	206	+ 29	- 30 - 59
Varolen	-	-	61	305	305	-	1	-	-	36	180	180	-	1	87	108	195	- 15	- 125 - 110
Valea Izvoarelor (Beșineu)	-	-	46	230	230	-	1	3	18	35	175	193	-	1	130	170	300	- 107	- 37 + 70
Șomoștelnic (Futac)	4	20	-	-	20	-	-	5	25	36	180	205	-	1	102	90	192	+ 13	+ 185 + 172
Viișoara (Hundorf)	73	365	-	-	365	1	-	32	120	23	115	235	1	-	90	94	184	+ 51	- 130 - 181
Gogan	-	-	46	230	230	-	1	4	16	30	150	166	-	1	88	98	186	- 20	- 64 - 44
Laslău	-	-	97	485	485	-	1	1	5	50	250	255	-	1	180	174	354	- 99	- 230 - 131
Daia	-	-	37	185	185	-	1	4	14	24	120	134	-	1	81	73	154	- 20	- 51 - 31
Deaj	3	15	82	410	425	-	1	9	40	40	200	240	-	1	124	118	242	- 2	- 185 - 183
Gănești	10	50	65	325	375	1	-	22	90	26	130	220	1	-	200	180	380	- 160	- 155 + 5
Hărănglab	-	-	120	600	600	-	1	10	34	50	250	284	-	1	185	181	366	- 82	- 316 - 234

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Lăscud	51	255	10	50	305	1	-	9	80	42	210	290	1	-	260	230	490	- 200	- 15 + 185
Subpădure	12	60	59	295	355	1	-	6	30	46	230	260	1	-	108	107	215	+ 45	- 95 - 140
Cuștelnic	10	50	44	220	270	-	1	-	-	50	250	250	-	1	nei	denti	fica	tă	- 20
Boziașu	5	25	72	360	385	-	1	4	20	50	250	270	-	1	171	157	328	- 58	- 115 - 57
Sânmartin	-	-	19	95	95	-	-	15	67	58	290	357	-	1	62	51	113	+ 244	+ 262 + 18
Adămuș	6	30	87	435	465	-	1	4	15	63	315	330	-	1	250	270	520	- 190	- 135 + 55
Cornești (Șonfalău)	19	95	67	335	430	1	-	20	110	40	200	310	1	-	130	120	250	+ 60	- 120 - 180
Crăiești (Craifalău)	6	30	28	140	170	1	-	13	88	22	110	198	1	-	100	110	210	- 12	+ 28 + 40
Ernea	73	365	-	-	365	1	-	2	10	54	270	280	1	-	310	300	610	- 330	- 85 + 245
Alma	1	5	85	425	430	-	1	5	17	40	200	217	-	1	181	169	350	- 133	- 213 - 80
Smig	21	105	63	315	420	1	-	19	110	50	250	360	1	-	105	95	200	+ 160	- 60 - 220
Giacăș	-	-	58	290	290	-	1	1	2	39	195	197	-	1	123	102	225	- 28	- 93 - 65
Dumbrăveni	107	535	-	-	535	1	-	100	600	60	300	900	1	-	208	215	423	+ 477	+ 365 - 112
Păucea	2	10	50	250	260	-	1	-	-	15	75	75	-	1	110	88	198	- 123	- 185 - 62

Total 2880 12945 15815 16 29 2269 10260 11529 17 31 8821 8439 16460

¹ Tabel 1. Conscripția Eparhiei Ernotului (Iernut) și a Șonfalului (Cornești)

² Virgil Ciobanu, Statistica românilor ardeleni din anii 1760-1762, în An. Inst. de Istorie Națională, III, Cluj, 1926, p.636-638, 685. Numărul sufletelor obținut prin coeficientul 5.

³ Ketth Hitchins, Ioan Beju, Statistica românilor ortodocși din Transilvania din anul 1766, în Mitrop. Ardealului, XXII, nr.7-9, 1977, p.517-519.

Foto.1. Icoană împărătească. de la Biserica de Lemn din Bunadea, mijlocul sec. al XVIII - lea, Toader Zugrav.

Foto 2. Biserica Buna Vestire din Deag.

Foto 3. Cruce de mormânt, veche tradiție, de la Deag.

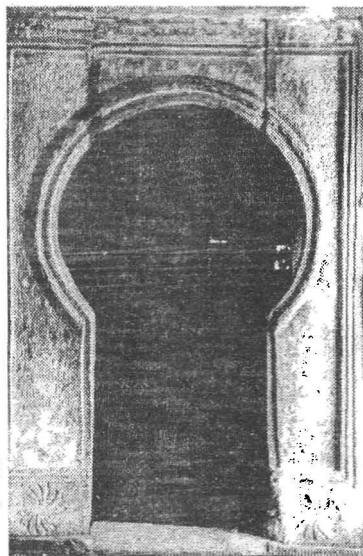

Foto 4. Cadrul intrării, cu inscripție, de la Biserica Sf. Nicolae din Cuștelnic.